

PROGRESUL

Abonamentul:

Pe un an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor.
Pentru România și străinătate anual 10 cor.Foaie socială-culturală.
Apare în fiecare Sâmbătă.Redacția și Administrația Nr. 817.
Telefon Nr. 29.

Infrățirea.

Care este datorința noastră față de scrisul cărturarilor noștri? Să-l citim și să ne înfrățim cu gândurile și simțimentele ce se desfășură din slovele lor calde, ș'apoi să căutăm cum am putea duce la îndeplinire povețele lui. Așa au făcut și fac neamurile mai înaintate din apus. Și cât de tari și ferice sînt popoarele ai căror fii s'au dat să citească, să prețuiască și să urmeze scrisul cărturarilor și conducătorilor lor. Înțelegem numai pe cărturarii de seamă cari au dat și dau dovezi, că numai binele obștească al neamului îl vor, nu pe fariseii cei cu miere pe buze și cu fiere în suflet. Neamurile acestea sînt pătrunse de aceleași gânduri, ard de aceleași doruri și sînt cutreerate de fiorii aceleiași însuflețiri pentru aceleași nădejdi.

Ți-se strînge inima de durere cînd te gîndești cât de departe sîntem noi înapoia acestor neamuri. Și de ce? Pentru că țărani noștri nu s'au pătruns încă de însemnătatea ce o are scrisul românesc pentru popor.

Ce fac țărani în răgazul lor, cînd ar putea să-și hrăniască sufletul cu povețele din scrisul aleșilor neamului lor?...

O parte din ei, după ce și-au cîrpit nezaurile cum au putut, cînd e vreme bună s'așază pe peatra de dinaintea casei și cască a somn privind la trecători; dacă e vreme urîță, cari știu citi, s'așază la masă răsfoind

în vrun călindar cu foile unsuroase. Altă parte se înfundă în vreun birt risipindu-și agoniseala trudită de peste zi; ș'apoi de-ar fi numai atît, dar își mai otrăvesc și sufletul cu beutură, făcîndu-se din om neom. Mai este apoi o parte însemnată și dintre ceice în timpul liber își frămîntă capul cum să învrăjbiască pe cutare și cutare, cum să-și răzbune asupra al'uia, cum să-și strice bunăstarea, omenia, liniștea, ș. a. Și de ce toate acestea? Pentru că țaranului nostru îi lipsește în vremea liberă o ocupațiune mai nobilă, îi lipsește prilejul ca să-și mai hrăniască și sufletul, nu numai trupul. Căci întocmai cum se încuibă în trupul neîngrijit boalele trupesti, totașa se încuibă și în sufletul neîngrijit boalele sufletești, cari sînt mai cumplite și mai greu de lecuit decît cele trupesti.

Și care îi este hrana sufletului?... În-vățăturile cele folositoare, foile și cărțile bune, conferințele și prelegerile populare. Acestea, pelîngă că-ți înănesc sufletul, te fac mai nobil și mai bun, te ridică peste păcătoșeniile lumii acesteia într'o lume mai fericită, mai bună și mai frumoasă, unde cumpăna dreptății nu se pleacă totdeauna pe partea celui mai tare și celui mai bogat.

Nu este lucru mai păgubitor pentru om decît lipsa de ocupațiune, fie trupiască, fie sufletească. În astfel de prilejuri face omul cele mai multe negliobii de cari se căește apoi toată viața. Deciteori n'auzi pe

bietul Român zicînd: „Nam avut ce lucra, și m'a pus naiba se fac cutare sau cutare lucru“.

Ce să facem dară, și cum să ne hrănim sufletul în timpul liber? Să facem ca alte popoare cari culturalmente și moralmente sînt mult mai înaintate decît noi. Să ținem fiecare cîte-o foaie la casă. Și cît de ușor vom putea purta această sarcină, dacă din risipa ce-o facem pe beuturi, pe tutun și alte nimicuri, vom pune la o parte un crucer la zi, sau celmult cîte 10 cruceră la săptămînă, și pentru hrana noastră sufletească. Să înființăm biblioteci populare. Să ne întrunim în tot timpul liber în aceste locuri destinate pentru propășirea noastră culturală. Aici apoi să povestim despre lucrurile frumoase de cari am citit, sfătuiindu-ne cum am putea întrupa ideile frumoase și în comuna noastră. Multe de toate poate omul auzi și învăța în casele acestea. (Vorbesc numai de cele bune, pentru că, durere, sînt și de cari au degenerat, deviind dela scopul lor; pe acestea avem datorința să le regenerăm). Se se facă cel puțin în comunele mai fruntașe cîteo casă națională. Aici apoi să se adune tot poporul.

În casa națională să se țină prelegeri și conferințe populare decît cărturarii și conducătorii comunei, cel puțin de 2 ori în fiecare lună. Aici să se dea concerte, teatre, și săzătorii, cari atît de mult cultivă și nobilizează poporul. Aici se înarmează și să n-

FOILETON.

Ozana.

De N. N. Beldiceanu.

Prin livada întinsă vîntul toamnei trecea cu șuet de ape. Noi, copii, ne strînsesăm, ca de obicei, lîngă Conachi, un Țigan bătrîn, care era vizitiu la tata. Ne cuibărisem lîngă el, în lîn, pe patul lui de sub streșina grajdului. Conachi trase odată din lulea și ochii albi îi scnteiară o clipă în rumeneala cărbunelui; apoi rămase un răsîmp neclintit, ca săpat în peatră, cu privirile în gol. Noi nici nu suflam. În prejur se auzea numai freamătul vîntului și ronțăitul cailor în grajd. Eu simțiam în suflet o înfioreare dulce și stam cu ochii țînță la gura moșneagului, în mireazma de miere a lînului. Conachi mai trase odată din lulea și începu:

„Eram, ia așa, cît o ulciacă, pe vremea cînd s'a întimplat ce vreau să vă povestesc. Acu șatra noastră rătăcise ce rătăcise prin țara Muscalului și se așezase de cîteva zile pe malul Prutului. Era primăvară și cîmpurile se întindeau verzi ca buratecul împrejurul corturilor noastre și miroseau ca un fagure. Și noi, dancii, făceam roată prin erbă, în pelea goală, ne bălăceam cu ceasurile în Prut, și, după asta, stăteam ca șopirile la soare până se usca apa pe noi. Nu știu ce-or fi simțit ceilalți, da, știu că mie cînd desprimăvara, îmi venia să sărut erba; cînd mă tolăneam în ea, firisoarele fragede îmi gidilau tot trupul și eu strîngeam

din ochi, prindeam a mă da de-a tăvalul, sorbind adînc mirosul erbei și-al pămîntului, și mă înfioram din creștet până în tălpi. Ear, cînd mă înfundeam la soare și stam cu ochii închiși să mă pătrundă căldura, mi-se părea că mă mîngăe ca o ființă vie.

Acu, într'o sară, cum stam tolănit, cu fața în sus, în preajma focului, numai ce aud pe drum un țacănit de copite, și, ridicîndu-mă într'un cot, văd un călăreț că-și oprește calul în fața cortului bulibașei și cere moldovenește un cărbune. Ozana, fata căpiteniei noastre, se cinchi jos, luă un cărbune și-l puse în palma călărețului. Dînsul îl puse grăbit în pipă, îl îndesă cu unghea degetului celui mare, puful de citevaori și rămase cu ochii mirați la Ozana. Sta drept în șea, c'o mină în șold, cu vîrfu cizmelor în afară, și calul negru plin de spume, părea acoperit cu horbolă albă. Călărețul era un boer tînăr și ochii îi ardeau ca două luminiți. Duse o mină la mustața scurtă, neagră ca pana corbului, zîmbi și zise ceva. Ozana îl îngeră printre gene și plecîndu-și ochii, se înroși ca un măr.

Hei, ce mîndrețe de fată mai era Ozana!... Nu degeabă vrea, par'ca să o mîncească cu ochii boerul. Era subțirică și mlădioasă ca o mlădiță, și se purta îmbrăcată bărbătește. Par'că o văd: cu cizme roșii de sațian, cu potcoave de alamă; cu ilic de mătase, cu nasturii de argint, marî cît niște zurgălăi. Umbla cu părul rătăcit mai sus de umere, care de negru ce era, avea ape albastre ca aripele corbilor; fața-i era albă ca laptele, și fragedă ca o floare, de par'că nici nu era din

neamul nostru; ear sub căpașa de borangic, sînul îi răsărea petros. Într'amurgul, cînd se făceau jocuri și cînd prindea a juca Ozana căzăcește, fetele și flăcăii își conteneau jocul, s'o priviască pe ea, și ochii flăcăilor se aprindeau de dragoste ș'af fetelor de pizmă; ear bulibașa, cît un munte, sta răsămat în toiag, mîndru ca un împărat, și zîmbia fericit în barbă, puful dintr'un ciubuc de lemn de cireș ce-l ajungea până la chimir.

Niciun flăcău nu era în stare să joace *caza-ciocul* ca Ozana. Cînd se ciucea la pămînt și prindea a se învîrți, părul i-se făcea roată împrejurul capului, ear banii din plete îi puneau o cunună de aur; nasturii ilicului făceau cercuri de argint împrejurul ei, și dîncînd-încînd, dădea capul pe spate și chiuea de clocoteau până de parte cîmpiiile. Ear, cînd juca Ozana domol, lîn, cu fața către cer, — cu ochii pe jumătate închiși, zîmbind ca prin vis, cu brațele în șolduri, par'că mîngăea erba cu vîrfu picioarelor, și banii din plete îi sunau în tăcerea din împrejur, limpede, dulce, ca niște clopoței, și, cînd se mlădia, de supțirică și fragedă ce era, ți-se părea că o mlădie vîntul ca pe o tulpină tînără.

... Călărețul, după ce mai puful o clipă, zîmbind și strîndu-și calul, se plecă de-odată în șea și o prinse pe Ozana cu două degete de bărbie; ea îl izbi cu dosul palmei peste braț și, răsucindu-se pe călcie, se făcu nevăzută în întunerecul cortului; ear dînsul dădu pîntenii calului și porni în buestru, aruncîndu-ne, nouă, dancilor, cari pornisem de-a roata după el, un pumn de mahmudele.

tărește poporul pentru lupta ce trebuie să o ducă în viața aceasta ca om, ca societar, și ca agricultor. Aici se pun la cale lucrurile obșei. Aici își spun oamenii păreri și nedumeririle ce le au în cutare sau cutare afacere obștească. Aici se înduplecă unii pe alții cu puterea minții și a cuvintului, ear nu cu puterea pumnului, — cum se 'ntimplă la noi în multe părți. Aici se lămuresc în bună înțelegere, fără ca să se certe, fără ca să se desbine, lăsând fiecare după celce are dreptate. Căci, altfel, dacă nu se sfătuie toți împreună, ci fiecare separat se trudește cu toate mijloacele a trage pe partea sa câteva neamuri, prietini, datorași și alți oameni, cu scopul vădit de-a forma clică sau partid pentru a se învrăjbi și îndrji în contra celorlalți cari nu sînt de păreri lor, — debunăsămă că nu va ieși la iveală decît numai dujmăni mari, cari din ce se învechesc, devin tot mai periculoase.

Și pe urma dujmăniilor dintre căpetenii cine va suferi?... Va suferi comuna întreagă, va suferi obștea, ba chiar și neamul întreg.

Aurel Popovici.

O enciclopedie a sfintului Sinod din România asupra posturilor.

Cunoscută este tuturor bunilor creștini puterea postului, căci de ar fi ascultat strămoșii noștri porunca Dumnezească, de a nu se atinge de pomul cunoștinței binelui și al răului, n'am fi suferit urmările păcatului strămoșesc, cu toate nevoile și boalele cele purtătoare de moarte.

Bunul Dumnezeu în nemărginita lui bunătate și-a revărsat mila asupra noastră și ne-a trimis pe unul născut fiul său, pre Domnul nostru Isus Christos, care să ne scape din ghiarele morții și să ne curățiască de tot păcatul. Ca om, s'a supus tuturor nevoițelor, postind și rugîndu-se necontenit. Milostivul Dumnezeu nu avea nevoie de a posti, dar ca să ne dea pildă de răbdare și ascultare, a postit patruzeci de zile, ca și noi să fim sfinți și marele post, pentruca să ne curățim simțirile și să vedem pre Christos, strălucind cu neapropiata

lumină a Învierii. Sfinții și Dumnezeștii Apostoli, cari au luminat toată lumea cu lumina Credinței, ne-au învățat să postim Mercuria și Vinerea, pentru amintirea patimilor Domnului. Ear sfinții părinți întru cinstea acestor dascăli ai lumii au așezat postul sfinților apostoli, ca lepădînd poftele trupesti, să ne luminăm mintea cu lumina drepte credințe. Deasemenea, pentru cinstea ce se cuvine Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu, s'a așezat postul sfintei fecioare Maria, care se încheie cu sărbătoarea Adormirei ei. Și fiindcă nimeni din proroci n'a fost mai mare decît Sf. Ioan, serbăm cu post tăerea capului său. Se mai postește postul Nașterii Mîntuitorului și ajutorul Botezului Domnului, precum și ziua Crucii. Orce alte posturi sînt nepotrivite și *neprimite de Biserica*.

Acestea sînt posturile rînduite de Biserica fiilor săi, pentruca să-i deprindă la lucrări duhovnicești, pentru ușurarea și iertarea păcatelor, pentru mîntuirea și ajutorul lor și pentru ca cu mai mult spor să meargă pe calea vieții morale. Postul este o virtute, o întrecere, potrivit învățaturii Mîntuitorului: „De nu va prisosi dreptatea voastră mai mult decît a Vameșilor și a Fariseilor, nu veți intra întru împărăția lui Dumnezeu”. Deaceia la trebuință și subț poava părintelui duhovnicesc, unii creștini mai fin și alte posturi. Ba la vreme de mare cumpănă, Biserica poate orîndui post, chiar pentru comunități întregi.

Dar sfînta noastră Biserică ca o maică duioasă, care totdeauna a avut milă de fii săi și nu i-a lăsat să se rătăciască, iertîndu-le unele abateri, Sf. Sinod îngrijindu-se de mîntuirea sufletelor creștinilor încredințați păstoriei sale și dorind a-și păstra pe fii săi în stare de bună sănătate, crede că P. S. Chiriarihi, precumpenind împrejurările vieții sociale din viața poporului românesc, pot da dezlegare pentru cei bolnavi și slabi, pentru lăhuze și copii, pentru bătrîni și neputincioși, pentru școale și cantine, internate și ospicii, pentru armată și țărînia rurală, pentru ceice vin regulat la serviciul divin, sau zidesc și contribuiesc la zidiri și întrețineri de biserci, școale, instituții și

ospicii de binefaceri, precum și pre ce ajută pe fete la măriș, pe tineri la învățătură, arte și meserii, și pre tot celce face milă și judecată dreaptă cu văduva și cu orfanul, cu săracul și mișelul.

Lupta pentru trai trebuie să fie îmblînzită prin iubirea deapropelui și prin dorința de a face bine. Mîntuitorul ne spune: „Lucrați, nu pentru mîncarea cea peritoare, ci pentru mîncarea aceia, care rămîne, spre viața vecinică, care fiul Omului va da vouă”. (Ioan VI, 27). Așa dar grija noastră să fie mai mult pentru suflet, ca să fie vrednic a se hrăni totdeauna cu *pînea vieții*. Orî de mîncăți, orî de beți, sau altceva de faceți, toate spre slava lui Dumnezeu să le faceți. Nimeni să nu vă înșele pre voi cu cuvinte deșarte, că pentru aceasta vine mînia lui Dumnezeu. Fiți următori lui Dumnezeu ca niște fii iubii și umblați întru dragoste, precum și Christos ne-a iubit pre noi și s'a dat pre sine jertfă cu bună mireasmă. Ca fii ai luminei să umblați, că roada Duhului este întru toată bunătatea și dreptatea și adevărul; și vă umpleți de Duhul, vorbind între voi în psalmi și în laude și cîntări duhovnicești, lăudînd și cîntînd întru inimile voastre Domnului.

Pace, fraților, și dragoste cu credință dela Dumnezeu Tatăl și Domnul Isus Christos.

Darul Domnului nostru Isus Christos și Dragostea lui Dumnezeu și Tatăl și împărțășirea Sfintului Duh, să fie cu voi cu toți. Amin!

Data în ședința Sf. Sinod dela 16 Mai, anul mîntuirii unamienouășuteșapte, în București. Urmează iscălitura Mitropoliților și a celorlalți Arhieriei ort. din România.

IGIENĂ.

Culoarea ochilor.

La poezii noștri n'am aflat vre-o preferință deosebită pentru una sau cealaltă culoare a ochilor. Firește nuanțele sînt lăstate la o parte și variațiunea se face mai tot între ochii negri și cei albaștri. Pecind Mureșan zice:

Ochii tăi ca două stele
Negri făcuți de iubit,

Da cînd a prins'o de bărbie, nu știu cum m'am întors și l-am zărit pe Coman, — un flăcău cît un haiduc, care-i dădea tîrcoale Ozanei, — uitîndu-se după necunoscut cu ochii lui verzi, care-i luciau ca niște licurici.

Din ziua aceia, în fiecare zi, îl vedeam pe călăreț oprindu-se, dimineața ori sara, la noi în șatră și șuguind cu Ozana. Toți dancii din lae ne jucam acum cu mahmudele, ear Ozana se făcea, pe zi ce mergea, mai frumoasă: fața îi era acum mai albă, par'că, gura mai roșie, ochii și părul mai negri.

Auzisem de călărețul, care arunca banii cu pumnii și care, cînd îl îndesam prea mult cu dragostea, ne pișca cu șfichiul de mătase al harpnicului, de ne frigea la inimă, — auzisem că era feciorul unui boer putred de bogat, care avea moșii prin partea locului.

Cîteodată, noaptea, cînd mă treziam, îi vedeam pe-amîndoi rătăcind prin luncile Prutului. Calul păștea slobod pe lingă ei. Împrejur se auzia numai plescăitul valurilor. Pe cîmpie luciau licurici ca stelele cerului.

Luasem aminte că Coman slăbise, oasele feței par'că-i împungeau pielea, și, decîteori venea feciorul boerului, îi zăream ochii verzi arzînd, undeva în umbră, ca niște ochi de fiară.

Intr'o noapte, pe cînd Ozana se întorcea la cort, umbra lui Coman îi ieși ca din pămînt înainte și-i căzu în genunchi, la picioare. Nu erau departe de unde dormiam eu și-i auzii limpede:

— Nu mai pot, Ozano, nu mai pot gemea Coman.

— Ce te-a apucat, Comane, făcu dînsa cu glas aspru. Ce? Ai înebunit?

— Nu mai pot, nu mai pot, omoară-mă, mai bine, haide omoară-mă, cu, cu mîna ta.

— Ai înebunit, Comane, se vede... Feri în lături și lasă-mă să trec.

— Haide, fie-ți milă de mine, Ozano, și omoară-mă, gemea Coman, nu mai pot — nu mai pot; par'că am un jăratec în inimă, mă arde, mă arde, nu mai pot... Nu vezi c'am ajuns ca o arătare, Ozano? Nu vezi că mă bate vîntul de slab? Așa am fost eu, Ozano? Imi vine să mușc pămîntul, imi vine să răcnesc ca ieșit din minți... Haide, fie-ți milă de mine și omoară-mă...

— Nu te mai boci ca o muere. Feri în lături să trec îți zic...

— Nu te las, Ozano, nu te las, țipă înăbușit Coman, cuprînzîndu-i cu amîndouă mîinile picioarele și, di'ntrodată se încovoie, scoase un cuțit și-l întinse gemînd: „Na, Ozano, ucide-mă”...

Ozana i-l zmulse și ridicînd brațul deasupra capului, junghiul trecu ca un fulger prin lumina lunii și se înfipse departe în pămînt.

— Ești nebun de legat, sărace — murmură și lovindu-l cu cizma, trecu mîndră înainte și se făcu nevăzută în cort.

După asta, în altă noapte, mă trezii în vîjuit luncilor. Dîncînd-încînd, în zare, tresăria, ca o pînză de foc, un fulger, și atunci se zugrăvia, o clipă, lunca neagră, îndoită de vijelie și departe, pe malul Prutului, două umbre. Cum stam așa, cuibărit în bulendre, cu inima cît un purece, mi-se

păru, deodată, că aud un gemăt aproape și cătai împrejur; dar nu puteam vedea la doi pași de întunec ce era.

Și cînd fulgeră ear, zării între corturile, cari tresăriră par'că spăriate, o umbră stînd pe pîntece, la pîndă, cu pletele vilvoii în vînt, — și cunoscu că era Coman. După un răstimp, mi-se păru că aud prin earbă niște pași depărîndu-se spre drum. Și, nu mult după asta, vîntul a adus un țâncănit de potcoave.

A doua zi se zvoni în toată șatra că în zorii zilei calul boerului s'a întors singur la curte și plin de sînge. Ozana sta lingă foc, cutcată în earbă, cu fața către cer și, cînd a auzit, ca mușcată de șarpe, a sărit în picioare, s'a uitat o clipă amețită împrejur, ca varul la față; dar nu i-a dat o lacrimă.

În ușa cortului său Coman sta pe o buturugă, cu fața ascunsă în mină, și la picioarele lui scîntea în soare o bardă, înfiptă într'un trunchiu. Ozana îl văzu și se îndreaptă spre el, cu gura încleștată, și cînd la un pas de el, se opri dreaptă, mai înaltă ca înainte, par'că:

— Ce-ai făcut, Comane? gemu și ochii îi ardeau ca două vîpăi.

Coman își descoperi fața, galbenă ca de mort, o privi cu niște ochi mari, rătăciți, și grăi cu un glas care venia ca de departe:

— L-am ucis!

Atunci ca fulgerul Ozana a smuls barda din trunchiu, a înălțat-o, o clipă, spre cer și, frîngîndu-se de mijloc, a răpezit-o în creștetul lui Coman.

sau:

Din ochii tăi cei negri, ca un fulger izbia focul.

Bolintineanu ne spune despre tinăra domniță a lui Ștefan cel Mare, cumcă:

Ochii săi albaștri ard în lacrimile

Cum lucesc în rouă două vioarele,
observ însă că poetul din urmă cîntă și ochii negri, deși mai rar. Eminescu îi laudă deopotrivă. Cei doi din urmă vorbesc și de ochii verzuți (ca doi smaragzi în aur — la o Turcoaică! Bolint.).

Ochișorii lui
Mura cîmpului

zice Alexandri în „Poezii populare“ și în „Românii și poezia lor“. Mura e de regulă închisă, dar eată că tot în acele poezii se zice și mură albastră. Alexandrescu vorbește de ochii albaștri, ear C. Negruzzi la rîndul său scrie: „niște sprincene pe care penelul nu le-ar fi încordat cu atîta delicateță, încoronau ochii ei negri“. I. Negruzzi în „Copii de pe natură“ asemenea vorbește de „ochii marți, negri“, ear S. Fl. Marian ne cîntă astfel:

Unora li's dragi ochii negri
Zic căs' mai farmecători,
Altoia le plac cei albaștri,
C'ar fi mai atrăgători.

După verzi ear se bat unii,
Spun căs' mai plăcuți mai vii.
Mie dintre toți mai tare
Imi plac ochii cei căprui;

C'asa' ochii mîndrei mele;
Cei mai blînzi și mai dulci ochi
Ce-am întînit în viața-mi...
Nu le fie de diochi!

Dr. Gheorghe Grăiniceanu.

ECONOMIE.

Cunoașterea și stîrpirea păduchelui de sînge.

În pătură tot mai largă se lățește această insectă primejdioasă, ce, amenință cu peire pometurile noastre.

Și dacă tocmai în timpul acesta pui înainte iubitorilor cetitorii, cari să ocupă cu pomăritul, tema aceasta, o fac pentru că acum eara e timpul cînd putem lupta cu mai mult succes contra acestui rău.

Păduchele de sînge atacă numai mărul și excepțional, arareori părul. Dacă vom observa cîteo pată albă cași o grămadă de fulgi albi, pe crengile și cloambe, ba și pe trunchiul mărului, sau părului, atunci să știm, că avem de a face, cu coloniile de acești păduchi. Și ici-colo cîte o colonie de aceasta și încă după o anumită regulă — totdeauna pe partea aceia a crengii, care e ascuțită de vînt, ori pe desubtul crengii.

Dacă această insectă a atacat mai demult pomul și nu s'au făcut pașii pentru stîrpirea ei, atunci întreaga coroană e ca și înflorită de aceste coloniile de fulgi, ba se poate evident vedea cum a cuprins și pomii de prin prejur.

Eată dacă voim să ne convingem, că într'adevăr aceștia sînt păduchi de sînge, n'avem decît să apăsăm ușor cu mîna pe o colonie și dacă vom vedea, că zdrobindu-se, umezesc o materie ca și sîngele — putem fi siguri, că sînt păduchi de sînge.

Pe locul unde e o colonie de aceasta — în timpul ernei abia se poate observa o pată vîntă-cenușie, ce bate în alburii. Mai bine se poate observa însă primăvara, apoi în Mai și Iunie, uneori și în Septembrie — cînd apoi atîrnă în adevărați fulgi albi.

Păduchele de sînge se acată pe părțile mai tinere rănite, adică pe unde sînt puțin vîntate, fie prin rățezare, rupere frecare de ceva obiect dur, ori chiar și de loviturile cauzate de grindină.

E de notat însă că pe frunze și pe trunchiul sănătos și neted nu se așează.

În școala de pomi, unde pomișorii stau aproape unul de altul și păduchele s'au înmulțit în cantități mari, acolo pătrunde și în pămînt, atîcînd rădăcinile.

În timpul verii, dacă o colonie de aceasta, o înlăturăm puțin cu mîna, sau suflăm scamele de pe deasupra, sub ele vom vedea această insectă primejdioasă în masse compacte, în petele mai mici cu sutele, ear în cele mai mari cu miile.

Păduchele de sînge ascuns aici, vara are culoare vîntă-cenușie.

Peșit e de mic, pe atîta e de spornic.

În decurs de un an, se sporește în 12—14 generații. Toți indivizii nasc, fără a avea lipsă de bărbătuș, și încă feți vii, care apoi și aceștia peste 12 zile nasc mai departe, ceiace calculînd la un singur pom, înde curs de un an se ridică la milioane.

Faptul, că se înmulțește în așa proporții uriașe, îl fac atîta de primejdios.

— Unde s'au prins păduchele de sînge, se naște o rană, rana aceasta se umplă, umfindu-se pe de latură cu zgrăbunțe, — adică voiește să se închidă.

Dar nu se poate închide, zgrăbunțele într'una cresc și se prefac în nodosități, care apoi se uscă, uscîndu-se și rana, provocîndu-se astfel boala, pe care cei mai mulți grădinari o numesc „rac“.

Colonia se estinde tot mai departe, cauzînd noue răniri, noue nodosități și uscături. Ramurile, astfel atăcate, deși nu se uscă în anul prim, dar cuprinse fiind tot mai mult, prelungindu-se tot mai mult rănile, ce nu se pot închide, aduc cu sine, că crengile de regulă îngheață peste eară, și bietul pomișor slăbind din an în an, în decurs de 5—6 ani — nesmintit se prăpădește.

Deoarece păduchele de sînge s'au recunoscut de foarte primejdios dușman al pometurilor, o ordinațiune ministerială din 1899 cu Nr. 9679, — dispune stîrpirea acestei insecte, subț pedeapsă în bani.

Și anume fiecare proprietar, arîndator, sau posesor subț orice titlu, este obligat a stîrpi păduchele de sînge, dacă acesta s'ar arăta pe pomișorii săi, până atunci, cînd vor fi nimiciți total.

— Apărarea contra păduchelui de sînge se poate face mai ușor eara, pînă ce pomul nu înfrunzește, însă dacă îl observăm de cu vară, nu trebuie amînat, ci îndată ce s'au ivit, trebuie să și încercăm a-l stîrpi.

Grădinarul.

Apel

către autorii de cărți didactice.

Ședința plenară, din Iulie 1909, a secțiilor științifice-literare ale „Asociației“ și comitetul central în ședința sa din 5 August 1909, au primit propunerea secției școlare de a se înființa pe lângă Biblioteca „Asociației“ o secție a manualelor de învățămînt pentru școlile noastre de toate gradele, cu scop de a censura și a răspîndi pe acele dintre ele, cari vor fi găsite mai corăspunzătoare din toate punctele de vedere. Chestiunea manualelor noastre de învățămînt e de cea mai mare importanță pentru răspîndirea unei culturi naționale și temenice în sinul poporului nostru. Și credem că toți ceice își dau seama de însemnătatea școlii pentru educația națională a generațiilor tinere, vor primi cu însuflețire această propunere și se vor strădui a înlesni realizarea ei.

Facem deci un apel călduros cătră toți autorii de cărți didactice să binevoiască a trimite „Asociației“ pentru literatura și cultura poporului român (Sibiiu, str. Șaguna Nr. 6) cîte două exemplare din lucrările lor. Un exemplar se va păstra în Biblioteca „Asociației“, ear celalalt se va da secției școlare spre cenzurare.

Mai ales acum, cînd se agită ideea unui congres al profesorilor, care desigur va avea să se ocupe și cu chestiunea manualelor didactice, nădăjduim că apelul „Asociației“ va fi ascultat.

Biroul Asociației.

Convocare.

P. T. membri ordinari, fondatori, onorari și activi ai „Reuniunii de cetire și cîntări“ din Ciclova-mont. sînt prin aceasta invitați a participa la

Adunarea generală,

care se va ține Duminecă la 21 Martie (3 April) 1910, în localul Reuniunii cu următorul program: 1. Deschiderea adunării generale. 2. Prezentarea rapoartelor. 3. Stăvîrirea bugetului pe anul 1910. 4. Propuneri și interpelări. 5. Alegerea casierului pe timp de 2 ani. 6. Închiderea adunării generale. Ciclova-montană la 7/20 Martie 1910.

Costa Bernaz, preș. Nic. Călniceanu, secretar.

CRONICA.

Delegați pentru conferința din Sibiiu au fost aleși din cercul electoral al Orăviții dd. adv. Dr. Ion Nedelcu, Dr. Petru Corueanu și fruntașul țaran din Tievaniul-mare Vasile Leza, ear d. adv. Dr. Liviu Cigăreanu ca mandatar al cercului electoral al Săschii-montane.

Învățătorul Iosif Badescu din Ghilad s'au lozodit cu d-șoara Elisaveta Remsing. Felicitări!

Doi țărani fruntași din Cacova ni-se jălbuesc într'o scrisoare, că la Societatea de lectură, „Lesevereint“-ul lor din localitate, atestătorii nu parentează, cum s'ar cuveni, și pe „membrii de român“, cum își aduc aminte de orcare răposat neromân.

Bănci românești noui, înființate subț egida „Plugarului“ din Cacova: „Economia“ în Goruia, „Varadiana“ în Vărădie și „Surduceana“ în Surducul-mare.

Să se știe: Aici în Oravița și în întregă Valea Carașului femeia română nu contribuie cu nimic la înăntarea neamului...

„Sirena“, noua dramă a cunoscutului nostru artist Z. Bărsanu a avut o primire destul de favorabilă pe scena teatrului național din București.

Angai, asasinul prințului Ito, a fost decapitat la Port-Artur.

Din Sicilia earăși se vestește erupția vulcanului Etna, care însă a început să dea înapoi.

Compozitorul Colonne, vestitul organizator al concertelor populare, a murit la Paris în vîrstă de 72 ani.

În satul, pur unguresc, Ökörítő și satele din împrejur, în Sătmă, s'au fost adunat ca la vr'o 500 persoane la o petrecere cu joc ce s'au dat într'o șură a circimarului din sat Abraham Weisz, pe care arangeatorii petrecerii au închis-o bine ca să nu intre și dintre cei nechemăți. În scurtă vreme după ce s'au început jocul, din nefericire explodînd o lampă ce atîrna de grindă, șura a luat foc. Oamenii dînd năvală toți către ieșire, s'au strivit unii peste alții fără a putea ieși pe unica ușă, strîmtă, a localului. Astfel s'au prăpădit în golomoz, parte arși sau înecați de fum, parte găziți de alții cari își cautau scăpare, peste 300 de inși, înafară de cei perțiți fără urmă și înafară de cîți vor mai muri în urma ranelor dintre cei răniți, cu cari împreună suma nenorociților se va urca la 350 persoane. Eată la ce catastofă îngrozitoare duce negrija celor ce-ar trebui să supravegheze viața publică în toate manifestările ei. Toată lumea s'au înfiorat de această întimplare fără seamăn de sfășietoare. Din veselia tineretului din Ökörítő s'au deschis o groapă înspăimîntătoare, în care s'au prăbușit alitea vieți nevinovate, udate de lacrimile ca curg șiroaie din toate părțile.

„Bürger Partei“ din Verșet a ținut Luni o adunare electorală în care au proclamat candidatura inginerului Reinhold Heegen.

Bibliografie.

A apărut „Educatorul“, Nr. 3. pro Martie, cu urmatorul sumar: Spiritul timpului (Petrahe), Oboseala (Dr. I. Fometescu), „Lupul și mielul“ și „Scara“ prelegeri-model. Ceva despre Ion Creangă, reproducere din N. Rom. lit. de N. Iorga, „A templom“, prelegere practică de P. Ramneanu, Notițe din tipic, Informațiuni.

La Administrația noastră se află de vînzare următoarele cărți:

Dr. Iosif Popovici Bocetele românești. . . — 80
" " " Balade populare din Banat 1-80
Gheorghe Jianu: Potpourri . . . . . 1—
Dr. I. Fometescu: Creșterea igienică a copiilor — 25
Dr. E. Babeș: Diaagnoza . . . . . 3—
Iuliu Birou: Nașterea lui Christos, piesă
teatrală pentru copii în 5 acte . . . . . — 50
Nicolae Firu: Monografia bisericii ort. rom.
din Oradea-mare . . . . . 1—

Poșta Redacțiunii.

Zagreb. Primit, cu mulțumită. Se va publica în numărul viitor.

Poșta Administrațiunii.

Rugăm pe abonații noștri cari încă nu ne-au trimis abonamentul pe anul curent, să binevoiască a ne fi într'ajutor, barem plătitorii cei regulați; destul ne îngreunează rosturile cei nepăsători, dela cari numai cu execuția ne putem scoate banii.

Editor proprietar: Gheorghe Jianu.

Redactor responsabil: Alexandru Purgariu.

„Astra“

institut de credit și economii în Sasca-
montană, publică

Concurs

pentru ocuparea unui

post de casier,

pe un an de probă, cu retribuție anuală de
800 cor. și tantiema statutară.

În caz de va corespunde, după un an
de serviciu, alesul se va definitiviza, regu-
lindu-i-se și salariul.

Postul se poate ocupa îndată.

Direcțiunea.

Banca de asigurare

Transylvania

fondată la 1863, primește asigurări de viață
și asigurări în contra focului și încotră grin-
dinei etc. în condiții foarte favorabile.

Valori asigurate: 105 milioane cor. -- Des-
păgubiri plătite: 7½ milioane cor. Fonduri
de rezervă: 2 milioane cor.

Informațiuni la Direcțiune în **Sibii**, strada
Cisnădiei 5, la Agentura principală în **Arad**,
la Agentura cercuală din **Oravița** și la
Agenturile locale de prin diferite comune
românești, reprezentate prin bărbați de ai
noștri de toată încrederea.

ANUNȚ.

Avizez On. public din Oravița și jur,
că am la îndămină toate mijloacele de a
putea servi cu promptitudine, și prețuri cu-
lante pe oricare doritor de a-și **zugrăvi**
odăile, cu mostre moderne, ori cu mo-
tive românești de cel mai exogelat gust.

Cu stimă

JOSEF SZALAY, zugrav

în casa proprie, subt Zidu-al mic.

Premiat cu marele premiu Grand Prix.

Cine dorește să aibă o față albă
ca laptele, să folosească **crema**
americană, pudra americană
și **săpunul american**, care de-
părtează de pe față și de pe mini
orecel de pete, și întrece toate
mijloacele de acest fel, întrebuin-
tate până acum. Se capătă la:
Apoteca Sfintul Gheorghe
în **Oravița** (peste drum de
prăvălia R. Goldstein).
Prețul unui borcan de cremă ameri-
cană 1 coroană. Prețul pudrei
americ. 1 cor. 50 fil. Prețul săpu-
nului americ. 80 fil. Încontra
durerii de dinți mai bune sînt pi-
căturile americane. Prețul 1 cor.

Anunț.

Acții d'ale băncilor

din Oravița și jur

le cumpără cu prețuri culante, reclamînd
10-12 oferte în scris,

Johann Belgrader și fiul

— ORAVIȚA. —

Anunt.

Cele mai bune, mai moderne și
mai durabile

ghete și cizme

numai la mine se pot căpăta. În magazinul
meu am tot felul de ghetе, lucrate exclusiv
în atelierul meu.

După comande pregătesc **ghete ameri-**
cane, vinătorești, ortopedе și alte
feluri de ghetе de cea mai bună ca-
litate, ca: ghetе de tină, camașle,
ghete de zăpadă, ghetе comode, etc.

Prețuri solide și moderate.

x-32

Cu stimă

BENEDICT CSONGAR

— Oravița. —

De vânzare o mașină de cusut
pentru păpușări cu prețul de 50 cor.

La

Tipografia „Progresul”

în Oravița

se capătă

toffelul de tipărituri,

cu prețuri absolut solide.

La

Banca „Plugarul” din Cacova

s'au făcut mari schimbări.

Banca „Plugarul” a devenit adeverata bancă a plugarilor, că ea are la conducere mai mult plugari.

Banca „Plugarul” e unica bancă care conduce gratuit asigurarea de vite a plugarilor.

Împrumuturile cele mai ieftine se pot face la banca „Plugarul” din Cacova.

După depunerii camăta mai mare banca „Plugarul” din Cacova o plătește?

Împrumuturi li-se dau plugarilor de-acum înainte cu
următoarele condițiuni:

- a) Pe obligațiune cu intabulare în locul prim cu 60%
- b) Pe cambii " " " " " " 6½%
- c) " " " " " " al doilea " 7%

Depunerii se primesc la „PLUGARUL” dela 1 cor.
în sus. Se plătește camăta 5-5½ și 6%
după mărimea sumei și după condițiile de depunere.
Darea de venit banca o plătește.

Asigurarea de vite Fie care plugar cu suma de
2 fil. după 100 cor. la an,
poate să-și asigure vitele încontra pagubelor, ba capătă
doctor, oltuit, și medicină, gratuit. Sînt înscriși până
acum 900 frați plugari din 22 comune. S'au desbăgubit

în anul 1909 pentru boi, vaci, cai, viței la 101 membri
în preț de 20 mii cor.

Asigurări de viață se pot face în condiții favo-
rabile la banca Plugarul.

Acții și Losuri de tot soiul, cumpără banca „PLU-
GARUL” cu prețurile cele mai
mari; cumpără și vinde realități și unelte agronomice.

Vin, răchie foarte bună, de prune, moale sau pre-
friptă, se capătă la banca „PLUGARUL”.

Spirit rafinat, și spirit pentru preparat răchiu de
bucate, se capătă la fabrica băncei
„PLUGARUL” în Surducul-mare.